

ZÁPIS Z OBHAJOBY DISERTAČNÍ PRÁCE

Student: PhDr. Daniela Břízová
Datum narození: 24392519
ID studia: 4. 12. 1988
Studijní program: Obecná teorie a dějiny umění a kultury
Studijní obor: Dějiny výtvarného umění
Název práce: The role of sculpture in the official art of totalitarian regimes: DDR and ČSR 1948–1968 compared
Jazyk práce: angličtina
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc.
Oponenti: doc. PhDr. Marie Klimešová, Ph.D.
prof. Dr. Hans Dickel (nepřítomen)
Datum obhajoby: 17. 9. 2018
Místo obhajoby: FF UK, Celetná 20, Praha 1, místnost č. 414
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Lubomír Konečný, CSc.
Členové komise: prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.
doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.
PhDr. Lenka Bydžovská, CSc.

9:38 Předseda komise prof. PhDr. Lubomír Konečný, CSc. zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studentku. Zároveň rozhodl, že vzhledem k nepřítomnosti zahraničního oponenta bude obhajoba práce probíhat v českém jazyce.

9:40 Školitel prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc. seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studia Daniely Břízové a její disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření. Ocenil krátkou dobu studia (zahájení v akademickém roce 2013/2014), svědomité plnění studijních povinností i kvalitu předkládané práce.

9:42 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce, která vychází z jejího dlouhodobého zájmu o umění socialistického realismu. Upozornila, že práce měla původně vznikat pod dvojím vedením v České republice a v Německu, což také ovlivnilo zaměření práce na ČSR a NDR. I když se spolupráce s německou univerzitou nakonec z formálních a

technických důvodů neuskutečnila, téma práce už zůstalo nezměněno, stejně jako jazyk práce (angličtina). Studentka podrobně představila strukturu své práce, kterou rozdělila do několika částí. V první se soustředila na hledání předchůdců a východisek sochařství socialistického realismu, které našla mezi umělci a teoretiky 19. století, v novém klasicismu a návratu k řádu po roce 1910 (Antoine Bourdelle) nebo ve válečných pomnících a památnících. V další části se již zaměřila přímo na sochařství socialistického realismu, jeho chronologii a souvislost s teorií umění a s proměnami kulturní a politické situace, přičemž jako mezníky využila významné politické události, které měly vliv na kulturní klima (smrt J. V. Stalina, projev N. S. Chruščova na XX. sjezdu KSSS, pražské jaro). Studentka dospěla k závěru, že u zpracovávaného materiálu nelze vytvořit standardní vývojovou linii, protože umění se nevyvíjelo přirozeně a samostatně, ale jako produkt systému předpisů a direktiv diktovaných přímo státem. Toto zjištění mělo vliv i na volbu metody, která se opírá především o sociologii umění. Studentka pohovořila také o významných uměleckých osobnostech, jimž se ve své práci věnuje (Karel Pokorný, Vincenc Makovský, Fritz Cremer a další), přičemž konstatovala, že díky „dobrému kádrovému profilu“ se na oficiální scéně etablovala i řada průměrných umělců. S nastupující kritikou stalinismu ve 2. polovině 50. let spatřuje jisté uvolnění a svobodnější projev i v sochařské tvorbě (vznik tvůrčích skupin, částečný návrat k modernistickým východiskům, např. Josef Wagner a jeho škola). Dále se soustředila na otázku státní propagace, ideologie a vlivu institucí, pokusila se také vytvořit typologii a výčet ikonografických motivů sochařství socialistického realismu. V závěru své práce se studentka věnovala „druhému životu soch“ – vzniku současných sochařských parků, například u Budapešti, Vilniusu nebo v Berlíně, které představují jakási „panoptika komunismu“ a slouží jako turistické atrakce.

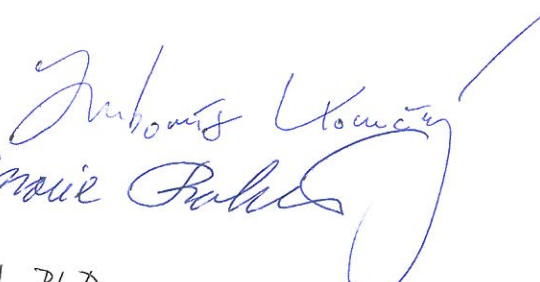
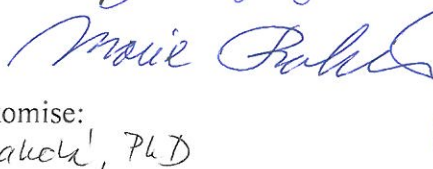
10:04 Oponentka doc. PhDr. Marie Klimešová, Ph.D. seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Ocenila zejména, že se jedná o nové, dosud neprozkoumané téma, navíc ztížené výběrem dvou rozdílných sociokulturních oblastí ke komparaci. Vyzdvihla úctyhodný rozsah práce a fakt, že zvolené téma podává věcně, bez předsudků a emocí. Práci ovšem vytkla příliš široký záběr, který studentce neumožnil jít dostatečně do hloubky a některé dílčí problémy a otázky mohly být jen naznačeny. Považovala by za lepší soustředit se buď pouze na Československo, nebo omezit časový záběr práce. Studentce položila otázku, do jaké míry lze vůbec pro celé zvolené období použít termín

na stav výzkumu v oblasti sochařství socialistického realismu v Německu. Studentka jí sdělila, že na rozdíl od českého prostředí je německý výzkum dál, intenzivní zájem o téma je patrný minimálně posledních patnáct let a projevil se v řadě publikovaných textů.

10:30 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise: 4, přítomno členů komise: 4, kladných hlasů: 4, záporných hlasů: 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována prospěla.

Jméno a podpis předsedy komise:
prof. PhDr. Lubomír Konečný, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
doc. PhDr. Marie Rakušáková, Ph.D.

Zapisovatel:
PhDr. Alice Hekrdlová

„socialistický realismus“ a lze-li se zabývat oficiální plastikou, aniž bychom vzali v úvahu také umění neoficiální.

10:08 Předseda komise seznámil přítomné s posudkem nepřítomného oponenta prof. Dr. Hanse Dickela, který doporučil předloženou disertační práci k obhajobě. Za podstatný nedostatek práce považuje chybějící formální analýzu děl, jako problematické shledává také nedostatečné srovnání s NDR, případně se Sovětským svazem. Oceňuje ovšem výbornou práci s prameny, jazykové kvality textu a dobrou argumentaci. Poznává, že předložená práce by jako disertační jistě uspěla i v Německu.

10:14 Studentka reagovala na výtky oponentů. Souhlasila, že práci pojala příliš zešíroka, záběr práce byl nicméně dán předpokládaným studiem v Německu. Vzhledem k tomu, že dvojí vedení práce nebylo realizované, měla studentka problém dostat se k německým pramenům, což znamenalo části textu věnující se komparaci s NDR. I tak považuje výběr dvou rozdílných oblastí za přínosný, protože díky němu získala představu o variabilitě socialistického realismu.

10:18 Předseda komise zahájil diskusi. Doc. Klimešová otevřela otázku, zda je možné například Fritze Cremera považovat za představitele socialistického realismu, k němuž je tradičně řazen, a podotkla, že je třeba rozlišovat, zda mluvíme o socialistickém realismu z hlediska formálního, nebo obsahového. Studentka sdělila, že v Německu byla situace velmi specifická. Podle jejího názoru v Československu existovaly lepší předpoklady pro uplatnění socialistického realismu v sochařství než v NDR, dokonce i než v samotném SSSR, vzhledem k silné domácí klasicistní, myslbekovské tradici. Oproti tomu byl v Německu zakořeněný expresionismus, který sochařská díla i nadále ovlivňoval po formální stránce. Jiná byla také společenská, politická a kulturní situace – Východní Německo bylo sovětskou okupační zónou a oficiální zakázky byly svěřovány převážně umělcům ze SSSR. Doc. Rakušanová navrhl, že důvody opomíjení německých umělců mohly být také „rasové“, vyplývající z protiněmeckých nálad po druhé světové válce. Diskuse se dále stočila k ikonografickým námětům, vycházejícím z tradičních schémat. Studentka vnímá archetypální zobrazení inspirovaná například křesťanskou ikonografií za mimořádně psychologicky působivá. Prof. Wittlich je naopak považuje za obsahově vyprázdňené, doslova perverzní zneužití tradičních ikonografických motivů. Na závěr diskuse se dr. Bydžovská zeptala